

Pk-yrittäjäbarometri, syksy 2016

Alueraportti, Pohjois-Karjala

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yrittäjäbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2016 Pk-yrittäjäbarometri perustuu 6010 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uudistumista, kansainvälistymistä, kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä sekä rahoitusta. Ajankohtaisilla kysymyksillä on selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa sekä omistajavaihdosta.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Suomen pk-yritysten odotukset lähiajan suhdannenäkymistä ovat jatkuneet positiivisina keväästä 2016. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan. Saldoluku on nyt +32 kun se edellisellä mittauskierroksella oli +15. Pohjois-Karjalan alueella yleiset suhdannenäkymät ovat selvästi positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+1 => +20).

Pohjois-Karjalan alueen suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat myös positiivisemmat kuin keväällä 2016. 19 % alueen pk-yritysten edustajista arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 11 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi, saldoluvuksi muodostuu +8 (keväällä +0). Myös koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvin perusteella hieman positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+9 => +14).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoii 2 % koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Karjalan alueella on eniten asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä (42 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoii myös 2 % vastaajista. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on alueella hieman enemmän kuin keväällä. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pohjois-Karjalan pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Kehittämistarpeet ja -esteet

Koko maan ja Pohjois-Karjalan pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä, yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa sekä henkilöstön koulutuksessa. Koko maassa ja Pohjois-Karjalassa pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdannetilanne/taloustilanne. Resurssitekiäjät koetaan koko maassa ja kilpailutilanne alueella seuraavaksi merkittävämpänä kehittämisen esteenä.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka viidennellä koko maan ja 7 prosentilla Pohjois-Karjalan alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta. Pk-yritykset koko maassa ja myös Pohjois-Karjalan alueella hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista ja palveluista eniten yrityksen omia kotisivuja ja sosiaalista mediaa.

Omistajanvaihdos

Yli puolet vastanneista koko maan ja vajaa puolet alueen pk-yrityspäätäjistä ei suunnittele omistajanvaihdosta. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamista suunnittelee viidesosa.

Sisällys

ESIPUHE.....	2
TIIVISTELMÄ	3
SISÄLLYS	4
1. JOHDANTO	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA.....	7
3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	8
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	9
5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	13
6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	15
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET	17
8. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET	18
9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS.....	22
10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	27
11. OMISTAJANVAIHDOS.....	29
SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT	31
FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT	32
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	33

Suomen Yrittäjät: Pk-yritysbarometri, syksy 2016, alueraportti

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-yritysbarometri, syksy 2016

Alueraportti, Pohjois-Karjala

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä sekä Taloustutkimuksen väliaikaista markkinointirekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6010 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2016. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alueen vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Pohjois-Pohjanmaa).

2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.

3) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Pohjois-Pohjanmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Pohjois-Pohjanmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista Pohjois-Karjalan alueen yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

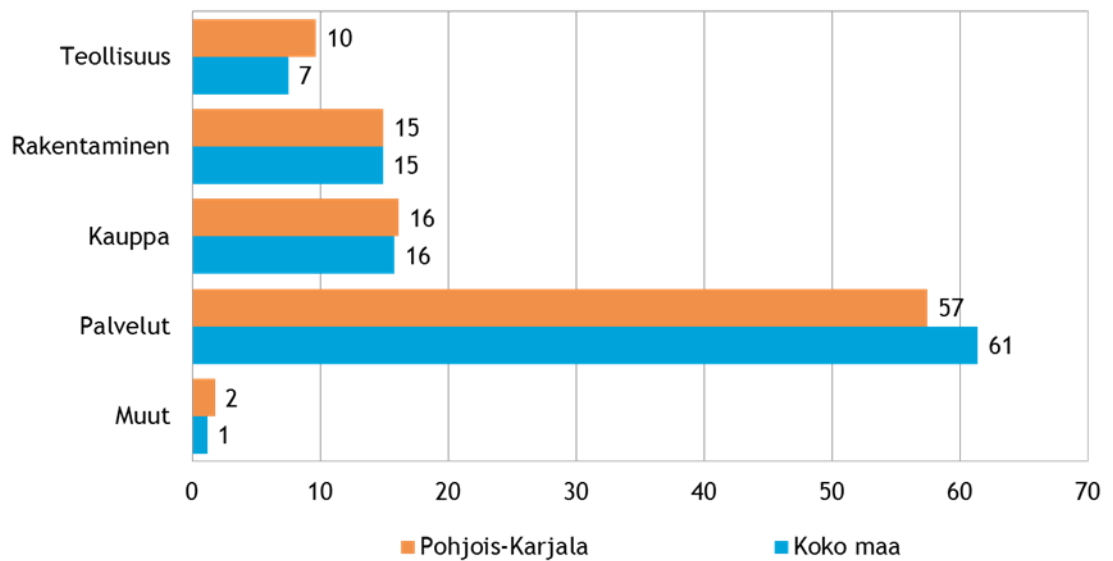
Taulukko 1. Taustatietoja alueelta haastatelluista yrityksistä

		n=	%
Alue	Pohjois-Karjala	199	100
Päätoimiala	Teollisuus	24	12
	Rakentaminen	27	14
	Kauppa	25	13
	Palvelut	123	62
Liikevaihto vuonna 2015	alle 0,2 miljoonaa euroa	96	48
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	35	18
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	26	13
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	15	8
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	4	2
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	14	7
	5 miljoonaa euroa tai yli	8	4
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	18	9
	Kasvuhakuiset	60	30
	Asemansa säilyttäjät	81	41
	Ei kasvutavoitteita	34	17
	Toimintansa lopettavat	5	3
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	14	8
	Ei	168	92
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	56	28
	1990-1999	40	20
	2000-2009	42	21
	2010-	61	31

2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA

Suomessa oli 280 697 yritystä [1] vuonna 2014. Näistä yrityksistä noin 6744 toimi Pohjois-Karjalan alueella. Koko maassa palvelualan yrityksiä oli 61 %, kaupan 16 %, rakentamisen 15 % ja teollisuudenalan yrityksiä 7 %. Pohjois-Karjalan alueella oli palvelualan yrityksiä hieman vähemmän ja teollisuusyrityksiä hieman enemmän kuin koko maassa.

Kuva 1. Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

1. Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, pl. toimiala A. maa-, metsä- ja kalatalous

3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

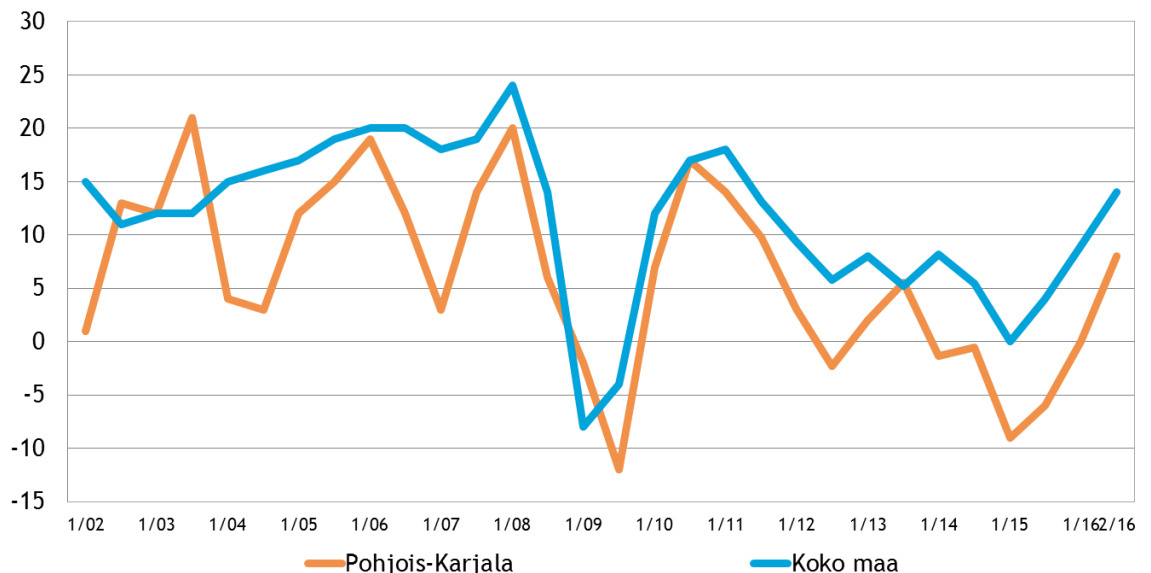
Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun [2] mukaan koko maan työllisten määrä oli 2 558 000 henkeä kesäkuussa 2016. Lukema on 33 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Palkansaajia ja yrittäjiä oli hieman enemmän kuin aiemmin. Koko maan työttömyysaste oli 9,3 % [2] kesäkuussa 2016, kun se edellisvuoden kesäkuussa oli 10,0 %. Pohjois-Karjalan alueella työskenteli vuoden 2016 toisella neljänneksellä yhteensä 66 000 henkilöä [3] työttömyysasteen ollessa 14,4 % [4]. Työttömyysaste on noussut alueella 0,5 prosenttiyksikköä vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna [4].

Taulukko 2. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Pohjois-Karjala	19	71	11	8
Koko maa	23	68	9	14

Työllistämisedotukset ovat koko maan pk-yrityksissä kasvussa. Pk-yritysbarometrin vastaajista joka neljäs (23 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja joka kymmenes (9 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +14. Pohjois-Karjalan alueella odotukset ovat heikommät kuin koko maassa saldoluvin ollessa nyt +8. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvin perusteella hieman positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+9). Alueella odotukset työllistämisenäkymistä ovat kohentuneet kevästä, jolloin saldoluku oli 0.

Kuva 2. Henkilökunnan määrän muutosodotukset seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

2. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, kesäkuu

3. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 31. Työlliset maakunnittain

4. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 43. Työttömyysaste maakunnittain

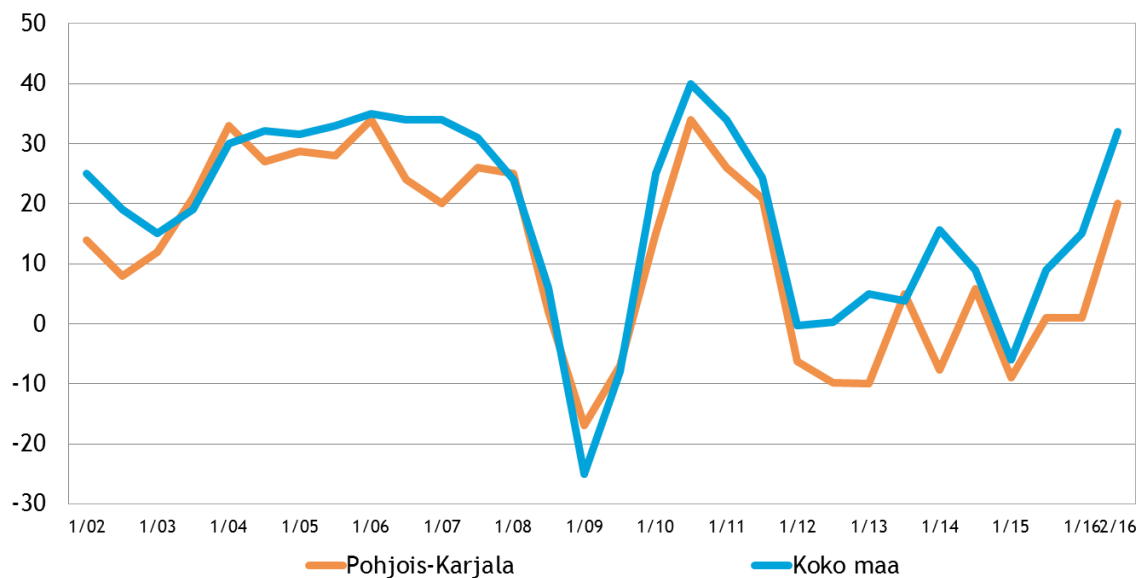
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaavan saldoluvun (+32) kehitys on jatkunut positiivisena kevästä 2016. Vajaa puolet (46 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan. Pohjois-Karjalan alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut selvästi kevästä 2016, 19 prosenttiyksikköä, ollen nyt +20. Ennallaan suhdanteiden arvioi pysyvän lähes vastaava määrä kuin keväällä eli 51 % alueen pk-yrityksistä (keväällä 53 %).

Taulukko 3. Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana, %

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
Pohjois-Karjala	34	51	15	20
Koko maa	43	46	11	32

Kuva 3. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku (%)

Taulukko 4. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Pohjois-Karjala	43	38	19	24
Koko maa	50	36	14	36
Investointien arvo				
Pohjois-Karjala	24	48	28	-3
Koko maa	22	59	19	3
Panostukset kansainvälistymiseen				
Pohjois-Karjala	14	59	26	-12
Koko maa	17	66	17	0
Viennin arvo				
Pohjois-Karjala	11	65	24	-13
Koko maa	17	68	15	1
Tuonnin arvo				
Pohjois-Karjala	11	66	23	-12
Koko maa	13	72	15	-3
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Pohjois-Karjala	37	53	10	27
Koko maa	35	57	7	28
Materiaalien hinnat				
Pohjois-Karjala	41	54	5	36
Koko maa	40	55	5	35
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Pohjois-Karjala	42	53	5	37
Koko maa	38	56	6	32
Kannattavuus				
Pohjois-Karjala	34	47	19	15
Koko maa	39	45	16	23
Vakavaraisuus				
Pohjois-Karjala	26	60	15	11
Koko maa	38	52	11	27
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Pohjois-Karjala	31	60	10	21
Koko maa	34	57	9	26

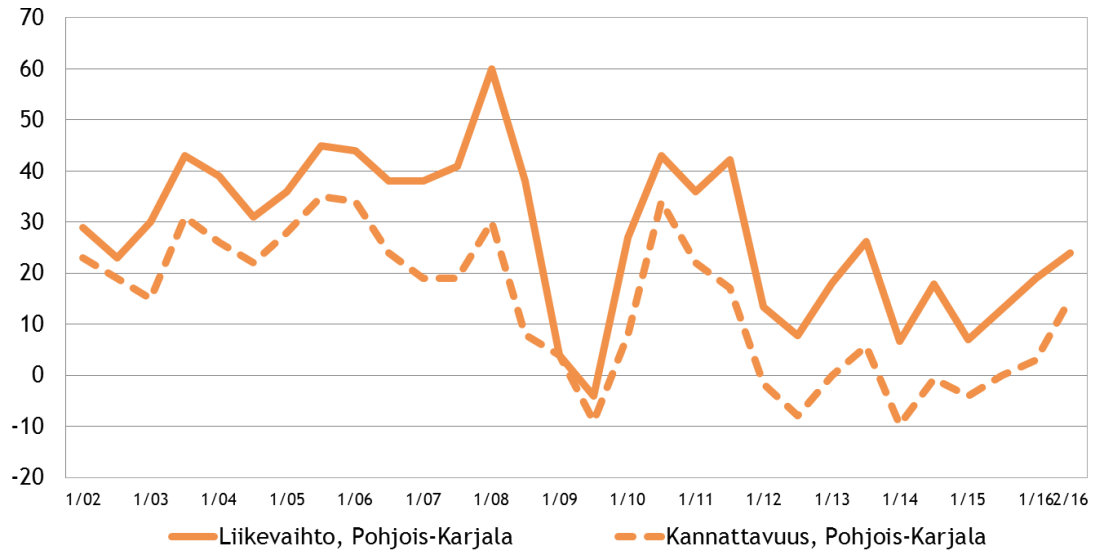
Tilausten määrä				
Pohjois-Karjala	39	47	14	25
Koko maa	47	40	12	35
Kapasiteetin käyttöaste				
Pohjois-Karjala	56	41	3	53
Koko maa	42	48	9	33

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa liikevaihdon kasvuun (+36), materiaalien hintojen nousuun (+35) ja tilausten määrä kasvuun (+35) uskotaan koko maassa saldoluvun perusteella yleisimmin. Myös palkkakustannusten ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa kääntyneet positiivisiksi saldoluvun ollessa nyt +3.

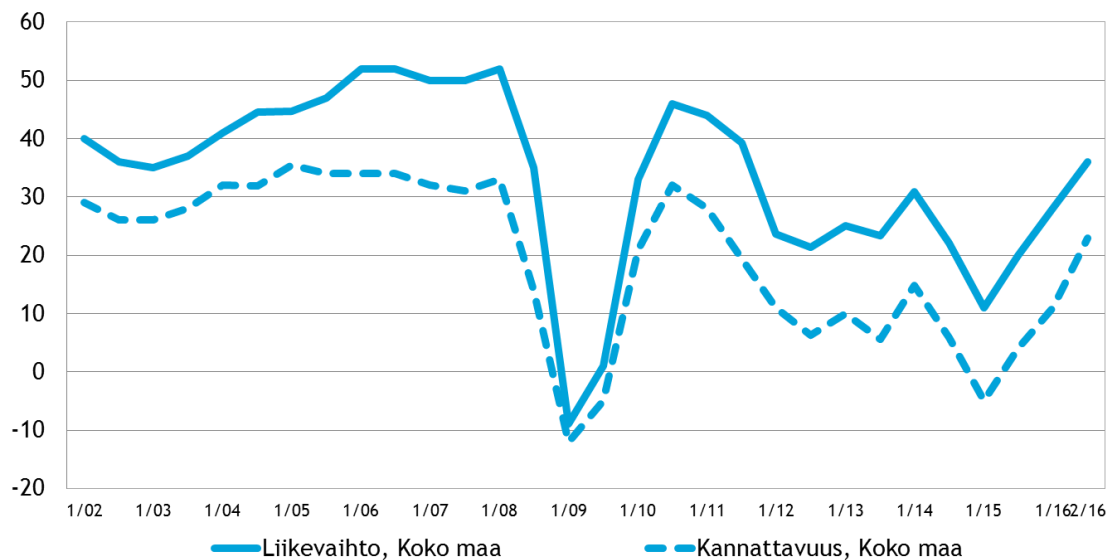
Pohjois-Karjalan alueella uskotaan vahvimmin lopputuotteiden tai palvelujen sekä materiaalien hintojen nousuun (+37 ja +36). Kapasiteetin käyttöasteen kasvuodotuksia kuvaava saldoluku on +53, mutta osa-alueita arvioineiden teollisuutta edustavien pk-yritysten määrä jäi pieneksi. Viennin ja tuonnin arvojen kasvuun uskovia on saldolukujen perusteella vähemmän kuin keväällä 2016. Alueella odotukset investointien arvon kehityksestä jäävät vielä negatiivisiksi saldoluvun ollessa -3 (keväällä -18).

Kuvassa 4 on esitetty pk-yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymien kehittyminen alueella ja kuvassa 5 koko maassa. Alueella odotukset liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä ovat edelleen nousevat.

Kuva 4. Alueen suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

Kuva 5. Koko maan suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

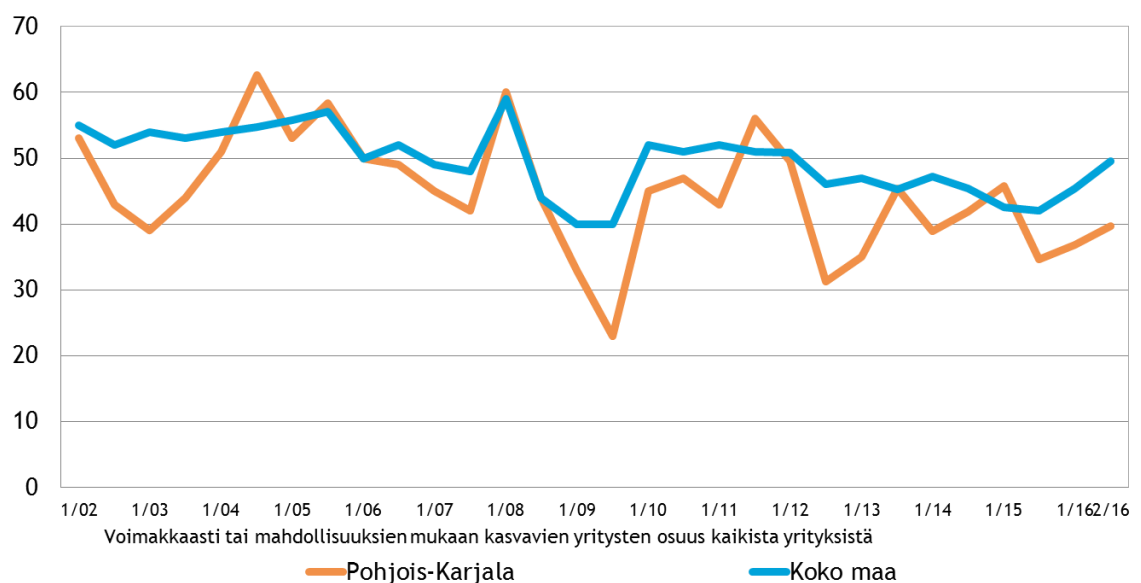
Taulukko 5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

	Voimakkaasti kasvuhakuiset	Kasvuhakuiset	Asemansa säilyttäjät	Ei kasvutavoitteita	Toimintansa lopettavat
Pohjois-Karjala	9	31	42	16	3
Koko maa	11	39	32	16	2

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 2 % koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Karjalan alueella on eniten asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä (42 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi vastaava määrä kuin keväällä 2016 eli 2 % vastaajista. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on alueella hieman enemmän kuin keväällä.

Koko maassa ja myös Pohjois-Karjalassa voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten yhteenlaskettu osuus on hieman suurempi kuin keväällä 2016.

Kuva 6. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pohjois-Karjalan alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia. Uutta henkilöstöä on palkattu palkata koko maassa ja Pohjois-Karjalan alueella hieman enemmän kuin keväällä 2016.

Taulukko 6. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

	Pohjois-Karjala	Koko maa
Investoinnit	74	76
Uuden henkilöstön palkkaaminen	38	41
Henkilöstön koulutus	57	57
Uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraaminen	37	38
Laajentuminen uusille markkinoille	20	28
Uusien teknologioiden käyttöönotto	20	26
Uusien liiketoimintamallien käyttöönotto	22	25
Toiminnan laajentaminen uusille toimialoille	18	19

*/ Vastaaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

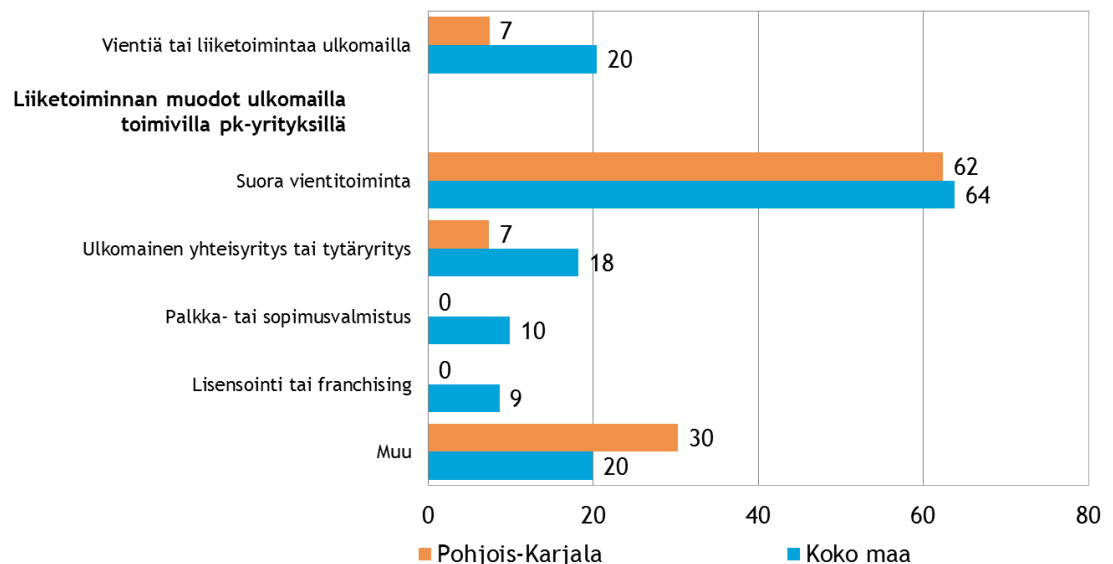
Taulukko 7. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

Koko maan pk-yrityksistä joka viidennellä ja Pohjois-Karjalan alueella joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa.

	Pohjois-Karjala	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	12	18

Joka viidennellä koko maan ja 7 prosentilla Pohjois-Karjalan alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta. Alueella vastaajamäärä jäi pieneksi ja se on huomioitava tulosten tulkinnessa.

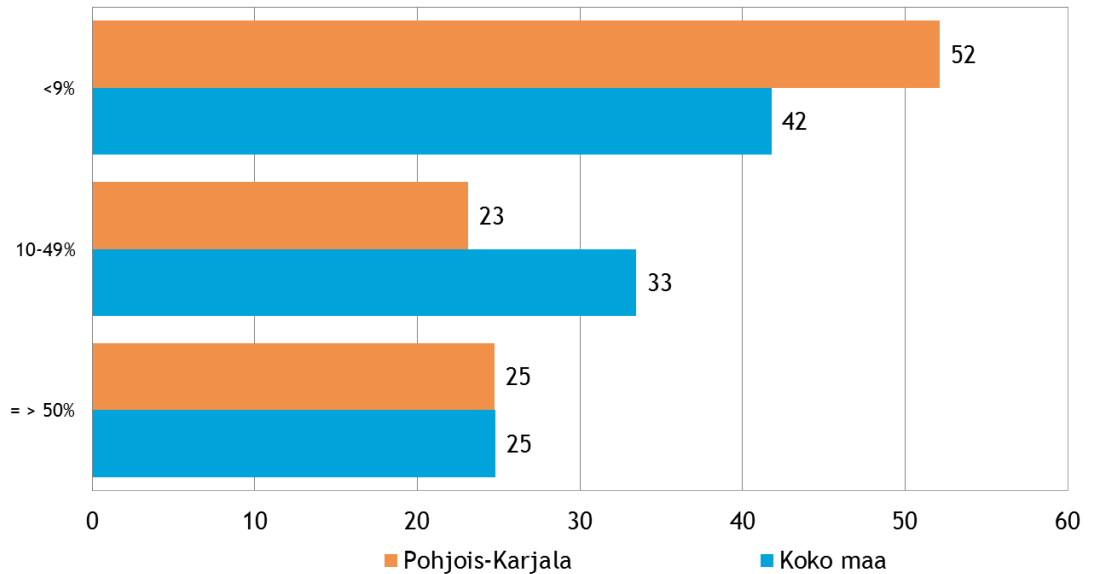
Kuva 7. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

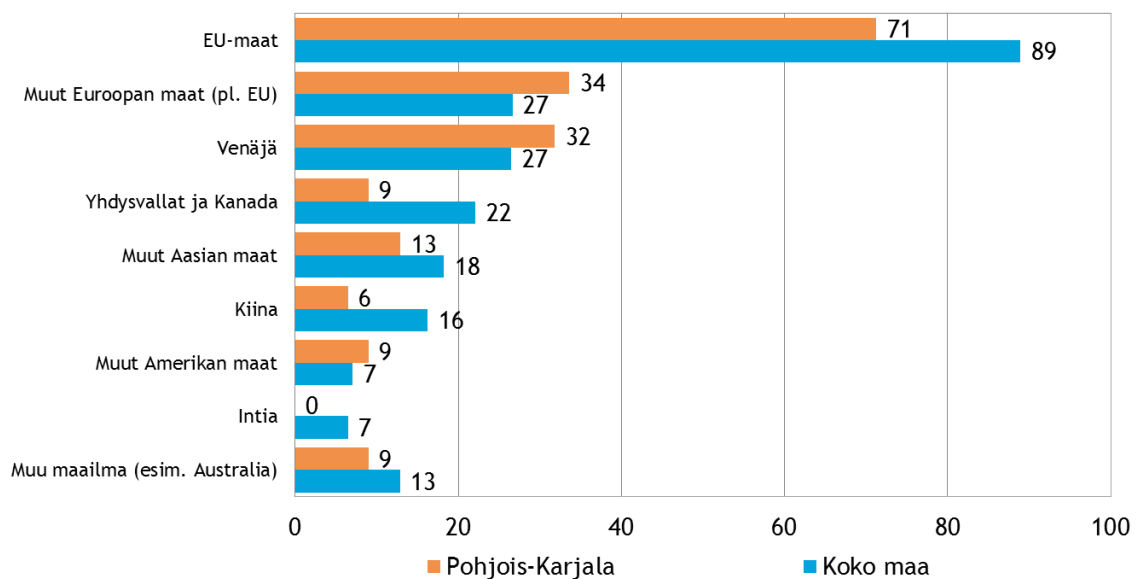
Kahdella viidestä koko maan suoraa vientitoimintaa harjoittavasta pk-yrityksestä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Alueella vastaajamäärä jäi pieneksi ja se on huomioitava tulosten tulkinnassa.

Kuva 8. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2015, % yrityksistä

EU-maat on Suomen pk-yritysten selvästi suurin markkina-alue ulkomailla. Alueella vastaajamäärä jäi pieneksi ja se on huomioitava tulosten tulkinnassa.

Kuva 9. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla

* / Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

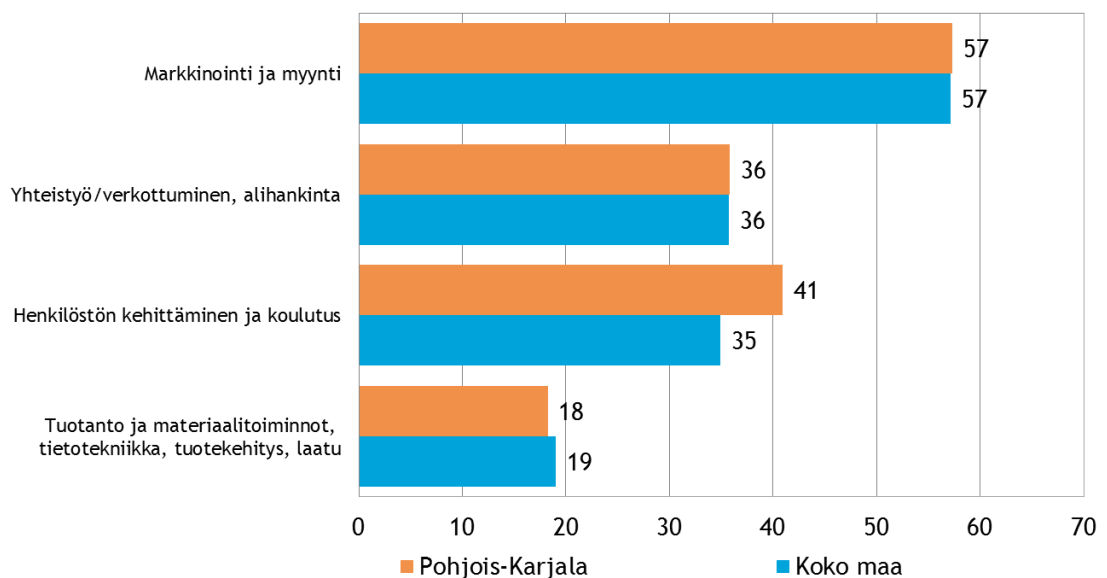
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

Taulukko 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet tällä hetkellä, %

	Pohjois-Karjala	Koko maa
Johtaminen	20	19
Yrityksen hallitustyöskentely	5	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	41	35
Markkinointi ja myynti	57	57
Vienti ja kansainvälistyminen	8	10
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	17	20
Tuotanto ja materiaalityöskentely, tietotekniikka, tuotekehitys ja laatu	18	19
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	36	36
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten huomioiminen	6	6
Ei kehittämistarpeita /ei osaa sanoa	13	13

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on yhteistyösä/verkottumisessa ja alihankinnassa sekä henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Pohjois-Karjalan alueella eniten kehittämistarvetta nähdään myös markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta alueella on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa (41 %) ja yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa (36 %).

Kuva 10. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %

8. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

Koko maassa ja Pohjois-Karjalassa pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdannetilanne/taloustilanne. Resurssitekijät koetaan koko maassa ja kilpailutilanne alueella seuraavaksi merkittävämpänä kehittämisen esteenä. Alueella kustannustason, resurssitekijöiden sekä yleisen taloustilanteen merkitykset kehittämisen esteinä ovat merkittävämpiä kuin vuosi sitten syksyllä.

Taulukko 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %

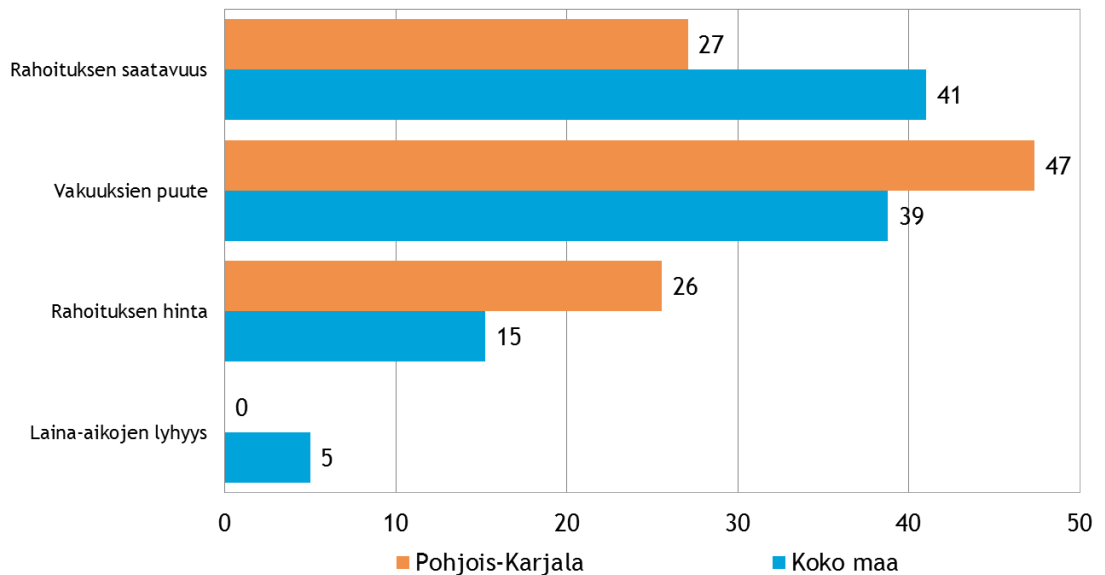
	Pohjois-Karjala	Koko maa
Yritystoiminnan sääntely	11	11
Kustannustaso	9	11
Kilpailutilanne	17	14
Rahoitus	9	10
Resurssitekijät	15	18
Yleinen suhdanne-/taloustilanne	35	33
Ei osaa sanoa	3	3

Taulukko 10. Kehittämisen esteiden merkittävimmät osatekijät, %

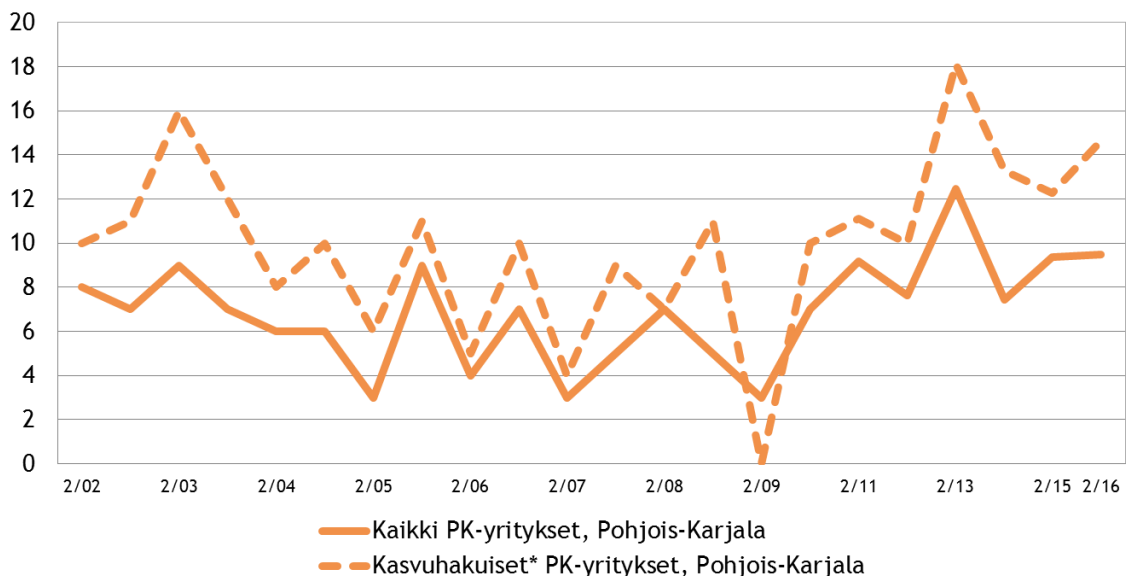
	Pohjois-Karjala	Koko maa
Sääntely		
Byrokratia	56	52
Työlainsäädäntö	15	13
Työehtosopimukset	22	22
Muu sääntely	7	13
Kustannukset		
Verotus	22	27
Palkkataso	12	16
Työn sivukulut	52	44
Muut tuotantokustannukset	14	13
Kilpailutilanne		
Kireä kilpailutilanne	47	51
Markkinoiden liiallinen keskittyminen	8	11
Julkisen sektorin elinkeinotoiminta	8	6
Harmaa talous	7	6
Kysynnän riittämättömyys	30	26
Rahoitus		
Rahoituksen saatavuus	27	41
Rahoituksen hinta	26	15
Vakuuksien puute	47	39
Laina-aikojen lyhyys	0	5
Resurssit		
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	68	61
Alihankkijoiden/ osatoimittajien saatavuus	1	8
Toimitilat	13	9
Koneet ja laitteet	7	6
Muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	12	16

Rahoitukseen liittyvistä osatekijöistä rahoituksen saatavuus sekä vakuuksien puute koetaan koko maassa merkittävimpinä kehittämisen esteinä osa-alueella. Pohjois-Karjalassa merkittävimpänä ja myös koko maata merkittävämpänä nähdään vakuuksien puute. Rahoituksen saatavuus koetaan alueella pienempänä ja rahoituksen hinta suurempana kehittämisen esteenä kuin koko maassa.

Kuva 11. Pk-yritysten kehittämisen esteet - rahoitus, %

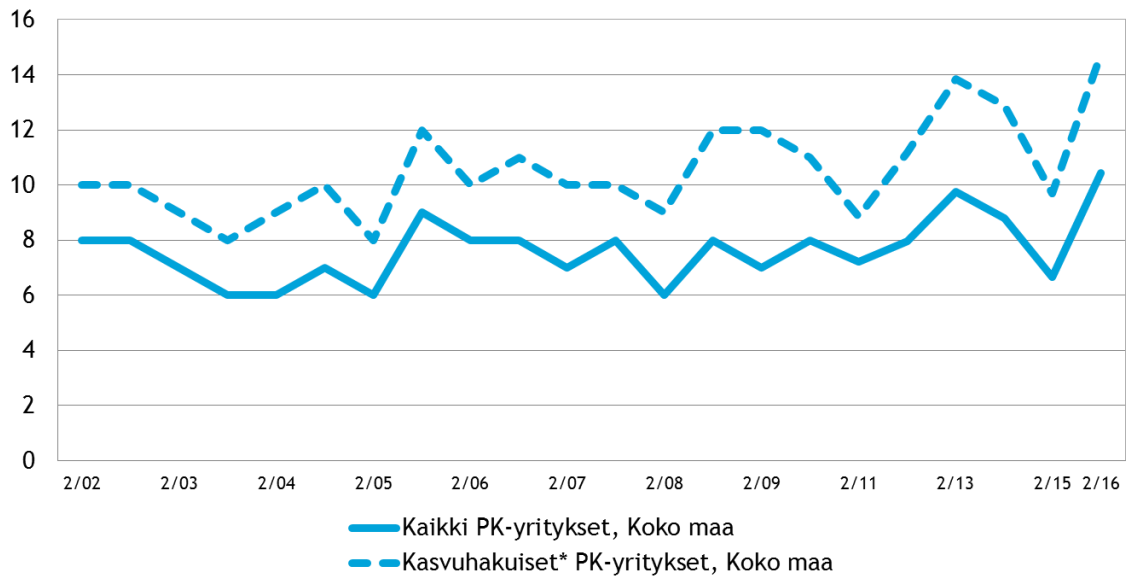

Kuva 12. Alueen pk-yritykset, joiden pahin kehittämisen este on rahoitus, %

*) Voimakkaasti kasvuhakuiset ja yritykset, jotka pyrkivät kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

Kuva 13. Koko maan pk-yritykset, joiden pahin kehittämisen este on rahoitus, %

*) Voimakkaasti kasvuhakuiset ja yritykset, jotka pyrkivät kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS

Koko maan pk-yrityksistä noin joka kuudennella on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Pohjois-Karjalan alueella maksuvaikeuksia kokeneiden määrä on hieman pienempi. Koko maan ja alueen tilanne on vastaava kuin keväällä 2016.

Taulukko 11. Onko yrityksellänne ollut maksuvaikeuksia viimeisen 3 kuukauden aikana?, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Karjala	86	14
Koko maa	84	16

Pk-yritysten pääpankkina on koko maassa joko Osuuspankki (41 %) tai Nordea (33 %). Pohjois-Karjalan pk-yritysten pääpankkina on useimmiten Osuuspankki.

Taulukko 12. Yrityksen pääpankki, %

	Pohjois-Karjala	Koko maa
Nordea	21	33
Osuuspankki	68	41
Paikallisosuuspankki	3	4
Danske Bank	4	7
Säästöpankki	2	8
Handelsbanken	1	2
Muu	1	5

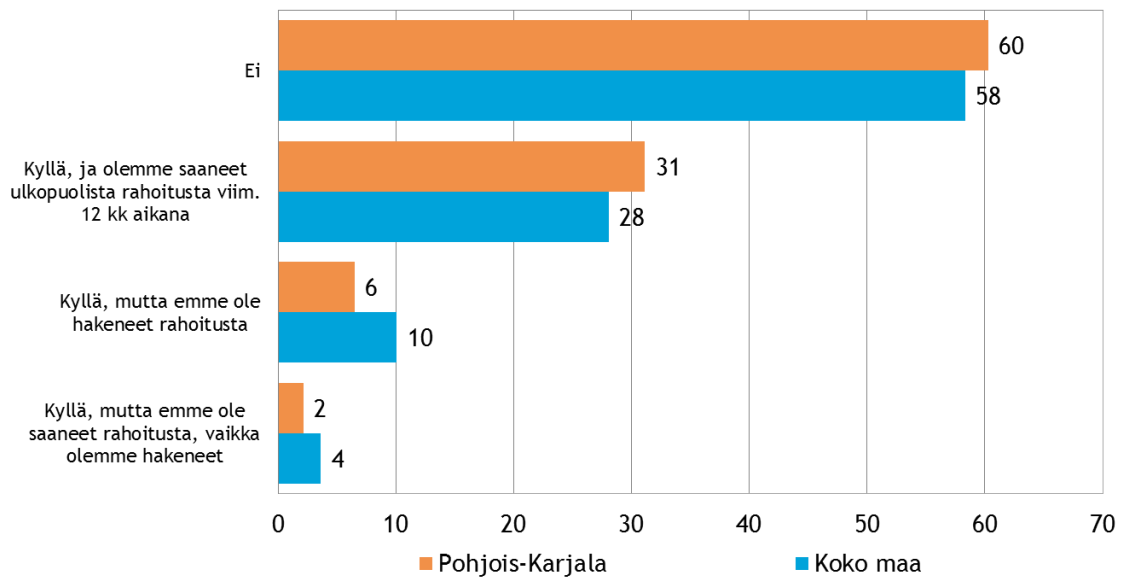
Koko maan ja Pohjois-Karjalan alueen pk-yrityksistä noin puolella on lainaa rahoituslaitoksilta.

Taulukko 13. Onko yrityksellänne lainaa rahoituslaitoksilta?, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Karjala	48	52
Koko maa	54	46

Pk-yritysbarometriin vastanneista koko maan ja Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä kolmella viidestä ei ole ollut tarvetta hankkia rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Joka neljännellä koko maan ja noin kolmasosalla alueen pk-yrityksistä on ollut tarvetta hakea ja nämä ovat myös saaneet rahoitusta lähimmän vuoden aikana. Joka kymmenes koko maan ja kuusi prosenttia alueen vastaajista sanoo tarvetta olleen, mutta ei ole hakenut rahoitusta. Neljä prosenttia koko maan ja kaksi prosenttia alueen pk-yrityksistä sanoo olleen tarvetta rahoitukselle ja on myös hakenut rahoitusta, mutta ei ole sitä saanut.

Kuva 14. Onko yrityksellänne ollut viimeisten 12 kk:n aikana tarve hankkia rahoitusta?, %

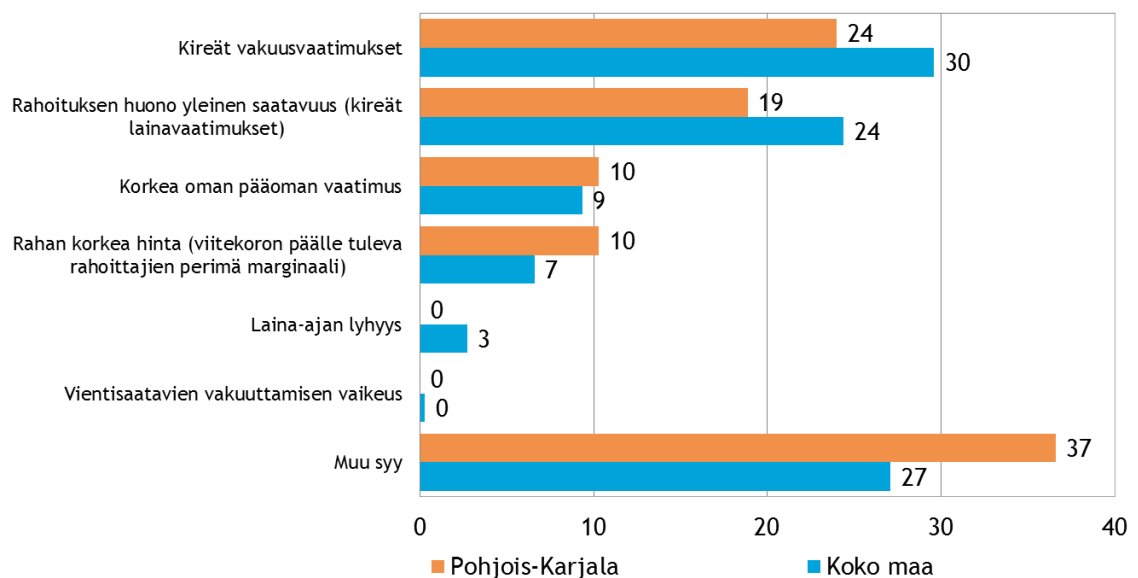
Rahoitusta on otettu pääosin pankista ja seuraavaksi yleisimmin Finnverasta.

Taulukko 14. Mistä olette ottaneet rahoitusta?, %

	Pohjois-Karjala	Koko maa
Pankista	78	76
Rahoitusyhtiöstä	13	20
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	2	1
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	1	3
Bisnesenkeliltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	2	4
Finnverasta	29	22
Teokesistä	4	4
ELY-keskuksista	12	4
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloituserahasto Verasta	0	1
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta	0	0
Joukkorahoituksen kautta	0	0
Muualta	5	6

Kireät vakuusvaatimukset ja rahoituksen huono yleinen saatavuus ovat tärkeimmät syyt sille, että pk-yrityksissä ei ole haettu tai saatu rahoitusta.

Kuva 15. Tärkeimmät syyt sille, että ei ole hakenut tai saanut rahoitusta?, %

Valtaosa (75 %) koko maan ja alueen pk-yrityksistä ei aio hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana.

Taulukko 15. Aiotteko ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana?, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Karjala	75	25
Koko maa	75	25

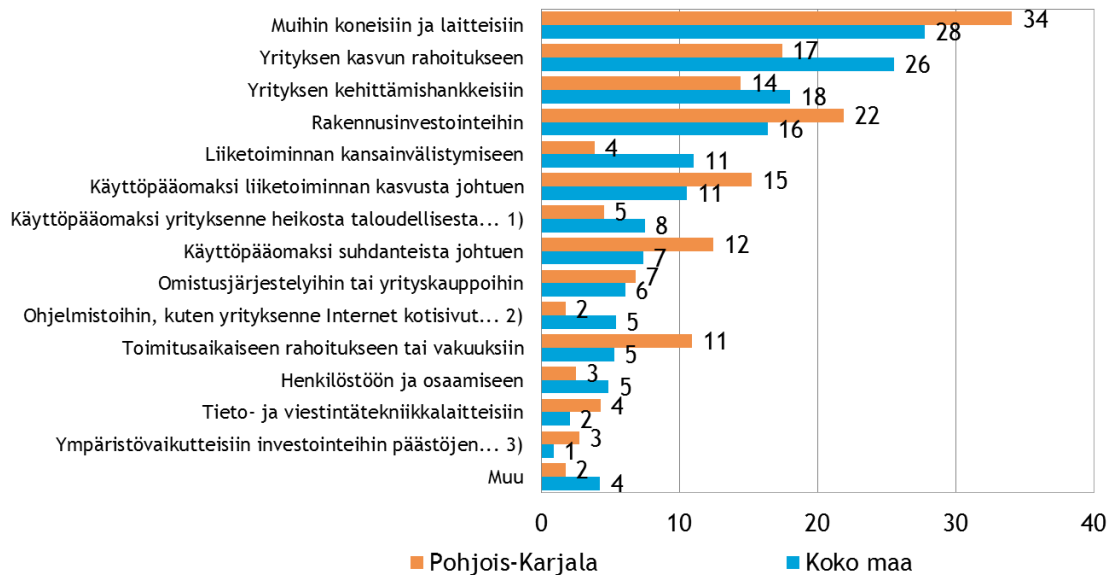
Pk-yritykset aikovat hakea ulkopuolista rahoitusta yleisimmin pankista.

Taulukko 16. Mistä aiotte ottaa ulkopuolista rahoitusta?, %

	Pohjois-Karjala	Koko maa
Pankista	82	71
Rahoitusyhtiöstä	15	23
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	0	3
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	5	10
Bisnesenkeliltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	2	12
Finnverasta	23	22
Tekesistä	10	15
ELY-keskuksista	18	12
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloituserahasto Verasta	4	3
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta	0	0
Joukkorahoituksen kautta	2	5
Muualta	4	5

Koko maassa ulkopuolista rahoitusta aiotaan käyttää yleisimmin muihin koneisiin ja laitteisiin, yrityksen kasvun rahoitukseen sekä yrityksen kehittämishankkeisiin. Pohjois-Karjalan alueen pk-yrityksissä tärkeimmät käyttötarkoitukset ovat muut koneet ja laitteet, rakennusinvestoinnit sekä yrityksen kasvun rahoittaminen.

Kuva 16. Ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus, % yrityksistä, jotka aikovat ottaa rahoitusta seuraavan 12kk:n aikana */

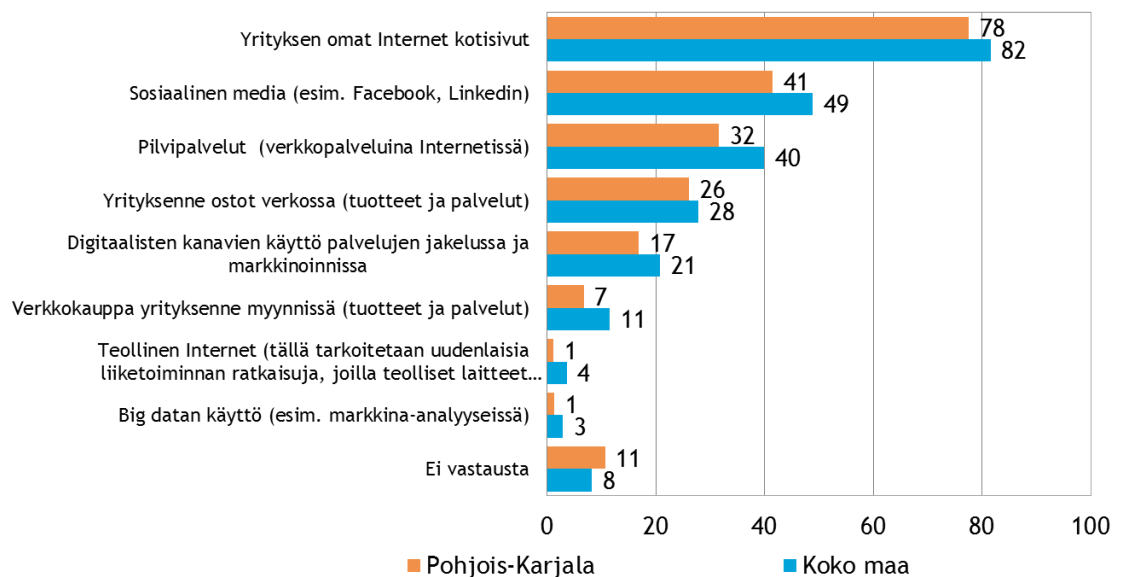
*/ Vastajat ovat voineet valita kaksi mielestään tärkeintä vaihtoehtoa. Huom! Vastausvaihtoehtoja lisätty, tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempien tutkimusten tuloksiin.

Vastausvaihtoehdot kokonaisuudessaan: 1) Käyttöpääomaksi yrityksen heikosta taloudellisesta tilanteesta johtuen; 2) Ohjelmistoihin, kuten yrityksen Internet kotisivut, asiakasjärjestelmät, tuotteiden myynti tai jakelu verkossa Suomessa; 3) Ympäristövaikutteisiin investointeihin päästöjen, raaka-aineiden tai energian käytön vähentämiseksi.

10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Noin neljällä viidestä koko maan ja Pohjois-Karjalan alueen pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja. Pohjois-Karjalan pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät ko. työkaluja palveluja hieman koko maan pk-yrityksiä vähemmän. Alueella on kuitenkin hyödynnetty yleisimpiä digitaalisia keinoja hieman aktiivisemmin verrattuna kevään 2016 tuloksiin.

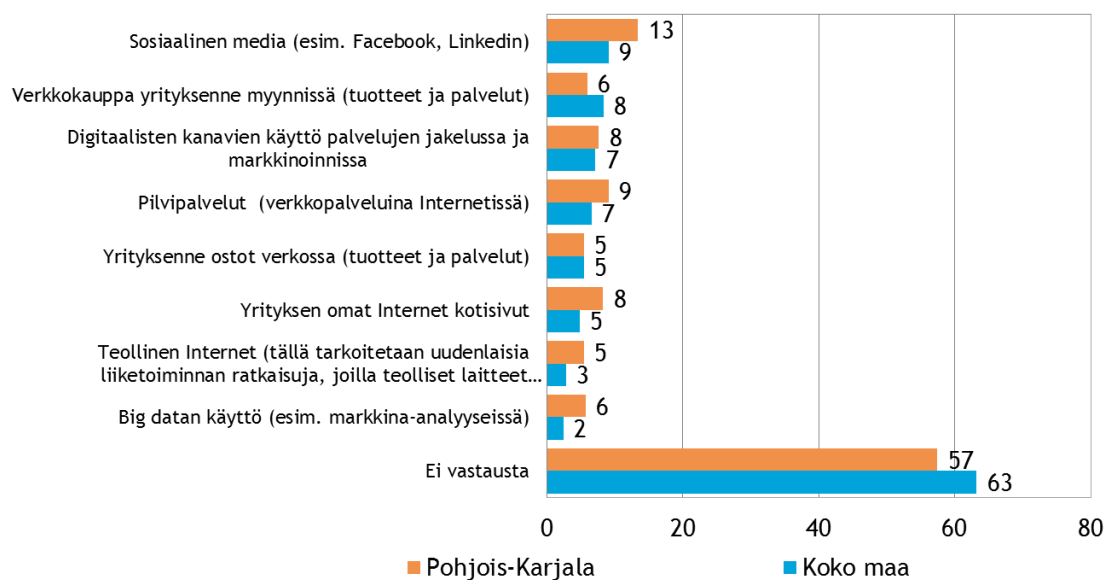
Kuva 17. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */

*/ Vastajaat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Sosiaalinen media ja verkkokauppa ovat yleisimmät digitalisoitumiseen liittyvät työkalut/palvelut, jotka pk-yrityksissä aiotaan ottaa käyttöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee Pohjois-Karjalassa 6 % ja koko maassa 8 %. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 18. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

11. OMISTAJANVAIHDOS

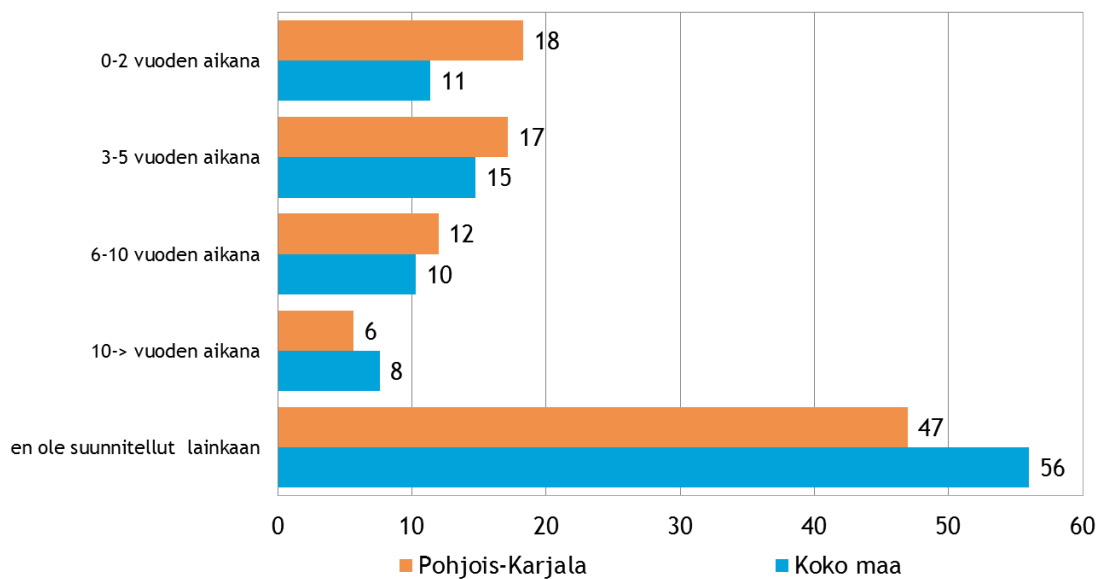
Yli puolet koko maan ja kolme viidestä Pohjois-Karjalan alueen pk-yritysbarometriin vastanneista sanoo seuraavansa yrityksensä arvoa aktiivisesti.

Taulukko 17. Seuraa aktiivisesti yrityksen arvon kehittymistä, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Karjala	40	60
Koko maa	46	54

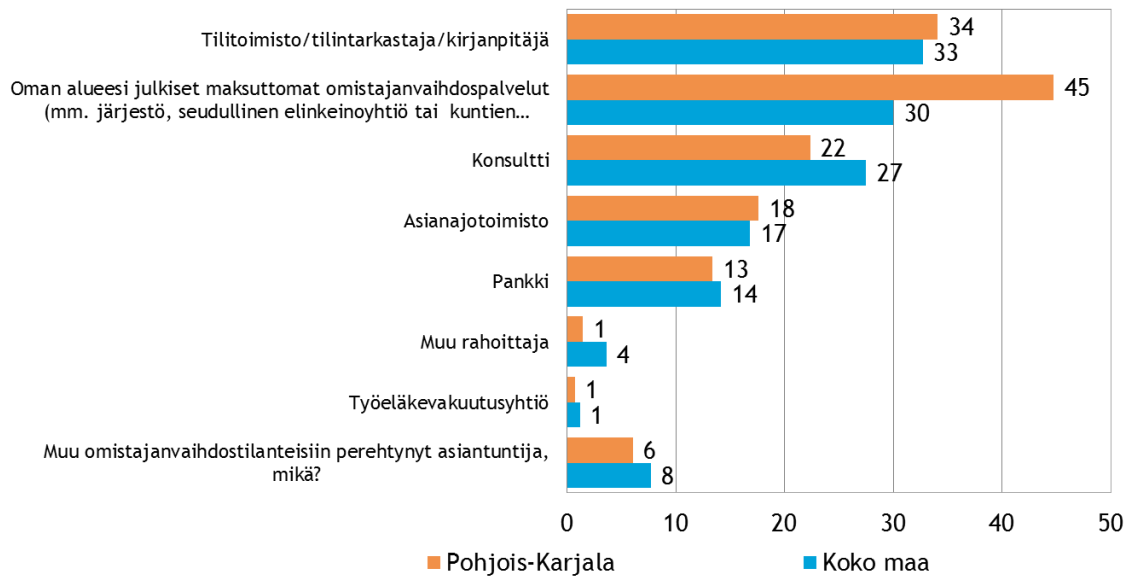
Noin kolme viidestä vastanneista koko maan pk-yrityspäätäjistä ei ole suunnitellut omistajanvaihdoksen toteuttamista lainkaan. Alueella näiden vastaajien osuus on alle puolet. Omistajanvaihdosta suunnittelevat aikovat toteuttaa vaihdoksen useimmiten seuraavan viiden vuoden aikana.

Kuva 19. Omistajanvaihdoksen suunnittelu, %

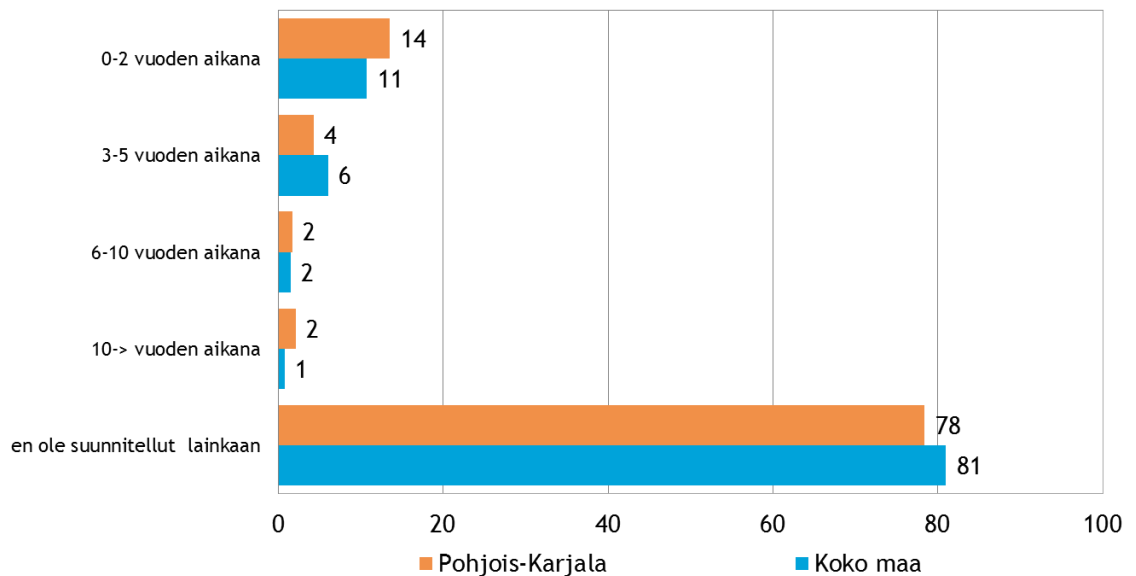
Tilitoimisto/ tilintarkastaja/kirjanpitäjä, oman alueen julkiset maksuttomat omistajanvaihdospalvelut ja konsultti ovat tahot, joiden puoleen pk-yrityksissä käännyttäisiin useimmiten ensisijaisesti mahdollisessa omistajanvaihdostilanteessa.

Kuva 20. Tahot, joiden puoleen käännyttäisiin omistajanvaihdostilanteessa?, %

Valtaosa vastanneista ei ole suunnitellut yrityksen tai liiketoiminnan ostamista. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisesta kiinnostuneista neljä viidestä koko maan ja yhdeksän kymmenestä Pohjois-Karjalan alueen pk-yritysvastaajasta sanoo tarvitsevänsä ostoon ulkopuolista rahoitusta.

Kuva 21. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisen suunnittelu, %

SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT

SUOMEN YRITTÄJÄT

Mannerheimintie 76 A, 00250 Helsinki
PL 999, 00101 Helsinki
toimisto@yrittajat.fi
puhelin 09 229 221
yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY

Valtakatu 51, 53100 Lappeenranta
yrittajat.fi/etelakarjala
puhelin 010 470 1100

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
yrittajat.fi/etelapohjanmaa
puhelin 06 420 5000

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY

Sammonkatu 2 C, 50130 Mikkeli
yrittajat.fi/etelasavo
puhelin 0500 651 312

HELSINGIN YRITTÄJÄT RY

Urho Kekkosen katu 2 C, 00100 Helsinki
yrittajat.fi/helsinki
puhelin 050 575 2353

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY

Sibeliuksenkatu 11 A 1, 13100 Hämeenlinna
yrittajat.fi/hame
puhelin 010 229 0390

KAINUUN YRITTÄJÄT RY

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
yrittajat.fi/kainuu
puhelin 010 387 7870

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
yrittajat.fi/keskipohjanmaa
puhelin 06 831 5292

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
yrittajat.fi/keskisuomi
puhelin 010 425 9200

KYMEN YRITTÄJÄT RY

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
yrittajat.fi/kymi
puhelin 05 544 3030

LAPIN YRITTÄJÄT RY

Hallituskatu 26, 2. krs, 96100 Rovaniemi
yrittajat.fi/lappi
puhelin 0400 898 20

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY

Laukontori, Kehräsaari B, 2. krs, 33200 Tampere
yrittajat.fi/pirkanmaa
puhelin 03 251 6500

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY

Linnunlahdentie 2, 80110 Joensuu
yrittajat.fi/pohjoiskarjala
puhelin 050 367 5194

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Isokatu 4, 90100 Oulu
yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
puhelin 010 322 1980

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY

Vesijärvenkatu 15, 15140 Lahti
yrittajat.fi/paijathame
puhelin 010 322 4300

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY

Innoli 1, Tekniikantie 12, 02150 Espoo
yrittajat.fi/paakaupunkiseudunyritykset
puhelin 010 422 1400

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Raastuvankatu 12-14 D, 65100 Vaasa
yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
puhelin 050 463 2370

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY

Isolinnankatu 24, PL 45, 28101 Pori
yrittajat.fi/satakunta
puhelin 050 312 9301

SAVON YRITTÄJÄT RY

Asemakatu 22-24, 4. krs, 70110 Kuopio
yrittajat.fi/savo
puhelin 017 368 0500

UUDENMAAN YRITTÄJÄT RY -

NYLANDS FÖRETAGARE RF

Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
yrittajat.fi/uusimaa
puhelin 010 231 3050

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY

Brahenkatu 20, 20100 Turku
yrittajat.fi/varsinaissuomi
puhelin 02 275 7100

FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT**PÄÄKONTTORI FINNVERA OYJ****HELSINKI**

Porkkalankatu 1, PL 1010, 00101 Helsinki
vaihe 029 460 11
www.finnvera.fi

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

TOIMIPISTEET**HELSINKI**

Porkkalankatu1, PL 1010, 00101 Helsinki

JOENSUU

Länsikatu 15 rak. 3 B, 80110 Joensuu

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

LAHTI

Askonkatu 2, 7. kerros, 15100 Lahti

LAPPEENRANTA

Brahenkatu 2, 53100 Lappeenranta

MIKKELI

Jääkärintie 10 A, 2. krs, 50100 Mikkeli

OULU

Sepänkatu 20, 90100 Oulu

PORI

Itäpuisto 7, 5. krs., 28100 Pori

ROVANIEMI

Rovakatu 28, 96200 Rovaniemi

SEINÄJOKI

Frami D, Tiedekatu 2, 60320 Seinäjoki

TAMPERE

Kalevantie 2, 33100 Tampere

TURKU

Humalistonkatu 1, 20100 Turku

VAASA

Wolffintie 35, 5. krs, 65200 Vaasa

PIETARIN EDUSTUSTO**FINNVERA PLC**

Representative Office in St. Petersburg
Finland House
Bolshaya Konyushennaya St. 8
191186 St. Petersburg, Russia

PL 150, 53501 Lappeenranta
puh. +358 405 088 956

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Julkaisija: Suomen Yrittäjät | Mannerheimintie 76 A, PL 999, 00101 Helsinki
puhelin 09 229 221 | toimisto@yrittajat.fi | www.yrittajat.fi